Nagyváradi Napló

Politikai napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ..... 16 k.
Negyedévre ..... 4 „
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 „
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 „
Egyes szám ára 6 fillér.

Megjelenik minden nap, a hétfői ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 6.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

XXI. évfolyam 213. szám. Nagyvárad. Vasárnap 1915 szeptember 19.

Keletgaliciában visszavonulnak az oroszok

Budapest, szeptember 18. (Hivatalos.)

Orosz hadszintér.

Az orosz offenziva Keletgaliciában a Strypa mentén összeomlott. Az ellenség tegnap odahagyta a legutóbbi napok harcainak színhelyét és a Szerethez vonult vissza. A hátrahagyott hadiszerek és egyéb jelek elárulják, hogy az oroszok sebtében indultak el és hogy visszavonulásuk nagy sietséggel, hajszában ment végbe. Megállapitottuk, hogy az oroszok hadállásaink előtt sulyos veszteségeket szenvedtek.

Az Ikva mentén a helyzet változatlan.

A volhyniai várterületen a harcok tulerőben levő orosz haderő ellen tovább folytak. *Számos támadást vertünk vissza.* Ma otttani harcvonalunk egyes részeit hátrább, nyugatra fekvő előkészitett hadállásokba vettük vissza.

Litvániában csapataink a szövetségesekkel kierőszakolták az átkelést a Scara északi partjára.

Erdőégés miatt hátráló olaszok.

Budapest, szeptember 18. (Hivatalos.)

Olasz hadszintér.

A tiroli és karinthiai határvidéken tegnap nem volt jelentősebb esemény.

A Popena hadállásunk előtt (Schluderbachtól délre) erdőégés az olaszokat harcvonaluk feladására kényszeritette. Flitsch körül az ellenség legsulyosabb veszteségeket szenvedve folytatja erősen támaszunk megközelitésére irányuló erőfeszitéseit. A Ravelnik és a Javorcek nyugati lejtőjén lévő hadállások ellen intézett ismételt olasz támadások összeomlottak. A szeptember 16-iki olasz hivatalos napi jelentésnek az az állitása, mintha mi kénsavat tartalmazó bombákat használnánk, magától értetőleg roszakaratu koholmány. *Hőfer.*

A bulgárok harci kedve.

Szófia, szeptember 18. (Saját tud.) Tegnap reggeli órákban macedon kivándorlók bejárták a várost. A katonai gyakorlótéren gyülekeztek, ahol a behivott ujancok és legionáriusok lelkesen ünnepelték a tiszteket. Folytonos viharos hurrázás hangzott a térségen. A behivások eredménye az országban minden várakozást felülmul.

Oroszország diktatura előtt.

Stockholm, szep. 18. Beavatott orosz körök a cár leiratának a duma későbbi összehivásáról szóló passzusát tartalmatlannak vélik. Általánosan azt hiszik, hogy most katonai diktatura jön, rendkivüli fölhatalmazásokkal. Goremykin lemondása már megtörtént, de a cár óhajára megmarad hivatalában mindaddig, mig a diktátori állásra megtalálják az alkalmas személyiséget. Az ország hangulata változatlanul nagyon izgatott. A legvadabb hirek vannak forgalomban, készülőben levő uj pogromokról.

Mackensen a mocsarakban akarja elfogni az orosz sereget.

Kopenhága szept. 18. A Daily Mail haditudósitója jelenti Pétervárról, hogy a németek azon kisérletük mellett, hogy az oroszokat döntő csatára kényszeritsék, arra is törekszenek, hogy lehető nagy orosz haderőket vágjanak el. Erről tanuskodik az a gyorsaság, amelylyel egyik mozdulatukat a másik után végrehajtják. Ha az egyik mozdulatuk nem is sikerül, közvetlenül utána megkezdik a másikat.

A hadügyminiszteriumban még mindig remélik, hogy a grodnói csapatok kivonhatják magukat az őket fenyegető átkarolás elől. Több magasrangu tiszt azonban azon a véleményen van, hogy a németek Evert tábornok hadseregét a Pripjat-mocsarakban el akarják fogni. Ha nem is sikerül ugyan nekik körülzárni az egész hadsereget, a nyugati csapattestek aligha fogják elkerülni ezt a sorsot.

Megtorpedózott francia segédcirkáló.

Budapest, szeptember 18. (Saját tud.) A párisi Temps szerint az Uhodozznál megtorpedózott francia hajó segédcirkáló volt.

Divat értesités elsőrangu női szabóság.

Tisztelettel értesitem a n. é. hölgy közönséget, hogy az őszi és téli divat összes ujdonságai teljes választékban raktára érkeztek. **Méret utáni rendelmények** leggyorsabban eszközöltetnek, kész **női blousok, pongyolák, kabátok, divat kelmék, selymek, bársonyok, kalapok, vásznak, fehérnemüek, ernyők, ridicülök, harisnyák, keztyük, szőnyeg-, függöny-, paplanok** és **takarók** legjobban beszerezhetők ::

Czillér Imre
nagyáruházában
Szent László-tér.

Hindenburg áttörte az orosz arcvonalat.

Előrenyomulásunk Vilnánál és a front más részén is.

Berlin, szeptember 18. A nagy főhadi szállás jelenti:

Nyugati hadszintér.

Repülőink megtámadtak ellenséges hajókat, amelyek Dünkirchen előtt mutatkoztak. *Egy torpedóromboló eltaláltak.* Az arcvonalon a helyzet változatlan. A franciák hasztalanul kisérelték meg, hogy a Perthesnél tőlük elvett árokrészt tőlünk visszafoglalják.

Keleti hadszintér.

Hindenburg tábornagy hadcsoportja.

Schlocknál az ellenséges előretöréseket visszavertük. A dünaburgi hidfő ellen a támadást folytatjuk. *Az ellenséges előállások egyes részeit elfoglaltuk.* **Vilnánál csapataink előrenyomulóban vannak. Whlis és a Njemen között az orosz arcvonalat különböző helyeken áttörtük.**

Ma reggel óta az ellenség visszavonulóban van. *26 tisztet és 8320 főnyi legénységet elfogtunk és 16 géppuskát zsákmányoltunk.* A jobbszárny és Lipót bajor herceg tábornagy hadcsoportja *nagy erőket szállitott át a Srcarán. Az ellenség hátrálni kezd.*

Mackensen tábornagy hadcsoportja.

Teleschany és Logischie vidékén és Pinsktől délre az ellenséget hátrább szoritottuk.

A Pinsk felé folytatott üldözés alkalmával szerzett zsákmány 21 tisztre, 2500 főnyi legénységre és 9 géppuskára emelkedett.

Délkeleti hadszintér.

A német csapatok előtt az oroszok megkezdték a visszavonulást.

A novogeorgievszki zsákmány a most befejezett számlálás szerint 1640 ágyura, 23219 fegyverre, 103 géppuskára, 160,000 lövésre való tüzérségi lőszerre és 7,098,000 puskatöltényre rug.

A Kownónál zsákmányolt ágyuk száma 1301 re emelkedett. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Románia volt hadügyminisztere az oroszokról.

Bukarest, szeptember 18. Filipescu volt román hadügyminiszter, aki antantpárti s aki a mult évben a mellett agitált, hogy az ántánt mellett szálljon harcba Románia, most az Adeverul tudósitójának kijelentette, hogy a mult évi és az idei viszonyok között óriási a különbség, **mert akkor Budapesten, most pedig Predeálon épitenek sáncokat** Az oroszok a mult évben azt igérték, hogy tizenkét nap alatt átlépik a Kárpátokat s akkor őt csalták meg, most pedig Bratianut akarják megcsalni.

Hindenburg döntő támadása Riga ellen.

Berlin, szeptember 18. A Corriere della Serának jelentik az orosz főhadiszállásról, hogy a németek uj átcsoportositása az északi fronton már befejeződött. Hindenburg a Dünaburg—Pétervár-vonal ellen támad s döntő offenzivája kedvezően indult meg. Az oroszok elszántsága hasztalan, a német nehéz tüzérség az egész frontjukra igen nagy nyomást gyakorol.

A jelek arra vallanak, hogy Hindenburg ismét Riga ellen nyomul.

Hazaárulási per a dumatagok ellen.

Budapest, szeptember 18. (Saját tud.) Az Universul irja, hogy 150 dumatag érkezett Wiborgba, hogy ott permanenciában maradjanak. A várparancsnok a pályaudvarnál kényszeritette őket, hogy visszautazzanak Pétervárra. Több dumatag ellen rendőri nyomozás alapján a hazaárulási pert megindították.

Bulgár mérnök a szultánnál.

Budapest, szeptember 18. (Saját tud.) Konstantinápolyból jelentik: A szultán kihallgatáson fogadta Rufekdjev bulgár mérnököt, aki jelentékenyen hozzájárult a bulgár—török viszony megszilárdulásához. A mérnököt rendjellel tüntette ki a szultán.

Nem hivták vissza a bukaresti bulgár követet.

Budapest, szeptember 18. (Saját tud.) A szófiai bulgár távirati iroda kategorikusan megcáfolja Radev bukaresti bulgár követ visszahivását, aki kormánya teljes bizalmát élvezi.

Bulgária döntött.

Szófia, szeptember 18. A délelőtt folyamán külön-külön megjelentek Radoszlavov miniszterelnök Tarnovszky Ádám gróf osztrák magyar követ, Fethi bey török követ és Derussi román követek. Radoszlavov miniszterelnök délután négy órakor külön kihallgatáson jelent meg Ferdinánd királynál és megtette a helyzettel kapcsolatos jelentését és előterjesztéseit. A kihallgatás este hat óráig tartott megszakitás nélkül. A miniszterelnök audenciájának igen nagy fontosságot tulajdonitanak politikai körökben és általánosan az a vélemény alakult ki, hogy a kihallgatáson megtörtént a döntés.

A bulgár ellenzéki vezérek kihallgatáson.

Budapest, szeptember 18. (Saját tud.) Szófiából az ellenzéki vezéreknek a trónörökös jelenlétében történt kihallgatásáról hivatalosan jelentik, hogy a vezérek több párt felölelő koncentrációs kormány alakitását sürgették, hogy esetleges kalandoknak elejét vegyék, amelyek végzetes következményekkel járnának az országra nézve. A király a kivánságokat tudomásul vette, s egyuttal közölte, hogy a miniszterelnököt utasitani fogja, miszerint az üggyel foglalkozzék.

Az angol munkások az általános védkötelezettség ellen.

Budapest, szeptember 18. (Saját tud.) Londonból jelentik: Thomas munkáspárti képviselő az angol alsóházban tartott szenzációs beszédében a munkások ipari sztrájkjával fenyegetődzött az általános védkötelezettség ellen, amelyet a vasutasok is elutasitanak.

Nem tudják kitermelni az erdőket.

Hadifoglyokat kérnek a főszolgabirák.

Az egyre nyomasztóbban ható fadrágaság megszüntetésére a kormány megtette a maga lépését. Rendeletileg utasitotta a törvényhatóságokat, hogy a területükön lévő erdőtulajdonosokat a kitermelés fokozására utasitsák. A miniszter a termelőknek messzemenő engedményeket is adott, csakhogy a tél alatt szükiben ne legyen a közönség a fának.

Ennek dacára azt tapasztaljuk, hogy a fa ára a helyett hogy csökkenne, egyre magasabbra emelkedik ugy, hogy a télen 20—24 koronás fával fog a közönség tüzelni. Sőt még egy rosszabb körülményre is el lehetünk készülve, arra tudni illik, hogy a fakereskedőknek nem lesz fájuk és akkor még drágább pénzért sem juthat tüzelőhöz a közönség. Igaz ugyan sok kereskedő spekulációval él és a fakészletet visszatartja azért, hogy majd később még magasabb árért adhassa el. Nem ártana, ha a kormány a faspekulánsokkal szembe szigoru intézkedéseket léptetne életbe.

Az erdő tulajdonosokban meg van a jószándék. Ők hajlandók volnának a kitermelés fokozására, azonban nem rendelkeznek megfelelő eszközökkel. — Elsősorban nincs elegendő munkáskéz, másodsorban hiába van az erdőn a fa levágva, nem tudja beszállitani. Ha mégis akad szállitó, az oly horribilis összeget kér, hogy a fát egyáltalán nem érdemes rájuk bizni.

A két leküzdhetetlennek látszó akadály megszüntetésének meg volna a módja, azonban ez irányban eddig még meg sem kisérelték a kellő lépések megtételét. A munkáshiányt legjobban lehetne orvosolni a hadifoglyokkal. Oroszországban mindenütt felhasználják a hadi foglyokat az erdei munkákra, ami érthető is. Nálunk eddig az aratásra adtak csak foglyokat.

A faszállitás kérdését szintén meglehet oldani katonai uton. Biharvármegye területén ma rengeteg trén van, melynek semmiféle feladata nincs egyelőre. Az a rengeteg szekér és ló nagyszerüen oldaná meg a szállitást is.

A főszolgabirák, akikhez a vármegye alispánja kiküldte a kitermelés fokozására vonatkozó rendeletet, egyetemlegesen állapitották meg a fenti hiányokat. Egyben javaslatot is tettek a fenti módon. Ha majd minden főszolgabirónak beérkezik a javaslata, akkor tanulmányozás tárgyává teszik a kérdést és illetékes helyre meg is teszik a kellő javaslatokat.

Kár, hogy ez a dolog oly lassu tempóban halad, mert az idő oly rövid, hogy csak néhány hét van még erre a célra, aztán beállhat a rossz idő, mely minden jószándékot keresztül huz.

Az öreg magyar pap életéből.

(Emlékezés Bunyitay Vincéről.)

I.

Hatodik hónapja, hogy „megtért“ őseihez az öreg magyar, ahogy Arany János mondja Buda halálában:

Már Keveházába Bendeguz *megtére*,
Rof is odaszállott, jó Buda testvére.

Nem csak kanonoki stalluma van betöltve, de házába is beköltözött olyan utód, akinél senkit sem látna ott szivesebben, Karácsonyi kanonok. Sirján rég kizöldült a fü, kihajtott, kivirult a virág: de emlékezetünk csak vissza-visszatér hozzá s lelki belső szemeink előtt megjelenik szellemalakja. Hát még ha járnánk kedves erdeit, az alpári, ábriházi, rontai, gálosházai* erdőket, ahol talán az őzek, nyulak, vadsertések, rókák is csudálkoznak, hová lett a kis ősz vadász, aki kevesebb kárt tett bennük, mint a bagaméri meg aszalai borokban, hiszen inkább *főzni* járt az erdőre, „ahol olyan szép az élet“, mint *lőni*. Mondom, ha járnánk erdeit (nem is erdőit, kedves öcsém), minden fa mögött az ő alakját vélnők felbukkanni. De ha már ezt hiába várjuk, idézzünk legalább néhány vonást emlékezetünkbe az ő képéből.

Ismeretes dolog, hogy az öreg magyar pap alacsony, kistermetü ember volt, de különben arányos, csinos és jellegzetes megjelenés. Néha bántotta is hogy jobban meg nem nőtt, s panaszkodott, hogy az egri szemináriumban; ha kiment sétálni *) a többi kispapokkal, mindig elől kellett mennie párban egy másik „kis kispappal. Később azonban vigasztalta magát azzal, hogy a „magyar ember“, az igazi, nem magas termetü, de azért nem ijed meg akármilyen hórihorgas némettől vagy nyakigláb tót legénytől. Szentjobbi plébános korában neki is volt egy „égi meszelő“ káplánja, hozzá még olyan bányaveti fiatal ember. „Parce nomini, nevet nem mondok, kedves öcsém, mert már meghalt szegény. Egy kuglizás alkalmával addig hetvenkedett, mig azt nem mondtam neki: ne hadonásszon öcsém, mert mindjárt földhöz teremtem. Azt szeretném látni! Én aztán se szó se beszéd, derékon kaptam, s földhöz vágtam, hogy csak ugy nyekkent! Nem is hányta-vetette magát többet!“ — Ilyenkor persze elmondta az öreg, hogy „kicsiny a bors, de erős,“ mennél kurtább, annál kutyább,“ mire én ráduplaztam, vagy triplaztam Goethé-ből, hogy:

Drum treib' ein jeder, wie er's kann,
Ein kleiner Mann ist auch ein Mann . . .**

Goethe tekintélyétől neki bátorodva, csakhamar átment az öreg defenzivából offenzivába. „Nagyon magas termetü ember nem is lehet tökéletes se testileg, se lelkileg. Látott-e már öcsém arányos termetü hosszu embert? Rendesen olyan hosszu a lábuk, mintha falábon járnának, görbe a hátuk, kezeikkel, karjukkkl nem tudnak mit csinálni, mintha cséphadaró volna. A népmese is kifigurázza az óriásokat, hogy milyen esetlenek. Kis vitéz, fürge ember elbánik velük, mint Odysseos Polyphemossal, vagy Dávid Góliáttal. Ugy-e a kis görög nép is elbánt a nagy lomha perzsa tömeggel? Nem is imponált nekem, kedves öcsém semmiféle hat sukkos ember. Mikor tisztelegni mentem, először életemben, Lipovniczky püspök elé, aki olyan volt, mint egy gránátos, először megvárakoztatott, mikor aztán előjött dolgozószobájából nagy léptekkel gyorsan előttem termett s hosszu termetének hatását fokozandó szigoru arccal rám nézett. Elnevettem magamat, mire ő hosszusan sarkon fordult s ott hagyott. Milyen jó emberem lett később! Kedves Vinczéjének szólitot. Mondom nem imponált nekem a nagy Mohamed termet soha. De a szellemi erő se hosszu emberekbe szokott szorulni. A latin közmondás azt tartja: longus homo raro sapiens — hosszu ember ritkán böles. A világtörténet legnagyobb alakjai: Nagy Sándor, Julius Caesar, Napoleon, Szent István király, világverő Mátyásunk kistermetüek voltak. Kell-é szebb mondás, mint Napoleoné! Ugyanis mellé állott egy tábornoka s azt mondta neki: nem gondoltam soha, hogy nagyobb vagyok, mint Napoleon. „Csak magasabb tábornokom, csak magasabb lo Egyszer megkockáztattam az ellenvetést, hogy Nagy Károly, Szent László király, Bismarck, Moltke, magas emberek voltak. Hagyja el kedves öcsém, a kivétel megerősiti a szabályt.

Mint sok kis emker, aki haragszik azért, hogy jobban meg nem nőtt, az öreg pap is bakafántos, zsémbes, haragos természetü volt. Maga is megvallotta azt „A fiut az anya viszi; én is anyámra ütöttem, aki nagy sárkány volt szegény az Isten nyugtassa. Apám az szelid volt. Anyám akárhányszor megmondta nekem, hogy ő kapta a plébániát nem én, az ő kedvéért tettek meg fiatalon szent jobbi papnak.“ Mondom, az öreg pap maga is bevallotta, hogy nehéz természetü, de bajos is lett volna tagadni. De viszont azt is hangsulyozta, hogy minden zseniális ember hajlandó a kitörésre, az olyan szelid mulyából nem lesz semmi. Nem mertem neki mondani, hogy az Üdvözitő nem ezt mordja, hanem: tanuljatok tőlem, mert szelid vagyok és alázatos szivü. Bizonyosan azt mondta volna rá: az más kedves öcsém. Szegény Karsch Lollion kanonok szeretett tréfálni az öreg magyarral ki rá nem is haragudott meg érte. Egy alkalommal Karsch előterjesztette a káptalanban, hogy néhány ezer forinttal járul a Steinberger féle sirkápolna felépitéséhez oly feltétellel, hogy holta után ő is annak kriptájába temetkezhessék. „Még egy feltételem lenne, Főtisztelendő Káptalan, folytatá a jelen lévő Bunyitayra tekintve, *hogy t. i. Bunyitayt mellém ne temessók, mert én holtom után pihenni szeretnék*“. Az öreg Andrássy is azt mondta egyik inasáról: „megfogadtam, mert *három hónapig volt Bunyitaynál.*“ Bizony, az öreg magyar háza sokszor viszhangzott kisebb-nagyobb patáliától. Csuda volt, ha egy egy vacsora elmult veszedelem nélkül. Igaz, hogy a következő pillanatban ismét kiderült, s az öreg oly kedélyesen beszélgetett, mintha nem is ő vágta volna a tálat inasához, de uj vendégnek idejébe került, mig megszokta az ilyen hangos étkezést.

Schlauch bibornok asztalánál nem találta elég magyarosnak a kosztot, s mindig elmagyarázta, hogy kellett volna ezt vagy azt az ételt késziteni. Mikor aztán valaki kérdezte a bibornokot, miért tette kanonokká Bunyitait, igy válaszolt: „ha a maga asztalánál ült volna, s belebeszélte volna, mint ahogy belém beszélte, hogy egy ételem se jó, maga is kanonokká tette volna,“ De ha ő maga, már mint az öreg magyar pap mindenbe, az élőfába belekötött is, ellenmondást nem tudott türni soha. Az öreg Botha bácsi, román pap létére is kedves vendége volt, még pedig nam csak azért, mert Szent Jobbon egykor szomszédok voltunk, hanem egyébért. „Kedves öcsém, évtizedeken át járt a házamhoz, de *soha az nekem ellent nem mondott.* Magam is ritkán mondottam ellene az öregnek, de néha mégis megesett. Véleményemet kérdezte valameljik Munkácsy képről s én bizony nem titkoltam, hogy a képben sok rajzhibát találok, s a mester kétségtelen hanyatlásának egyéb jeleit. Nosza nekem támadt az öreg, hogy hogy mondhatok ilyet, de mikor szép szerényen részleteztem kifogásaimat, hirtelen igy szólott: hagyjuk kedves öcsém, ne rontsuk az együttlét boldog perceit vitatkozással.

Eredeti volt az öreg magy *szinházbajárása* is. Ritkán esett meg, hogy ellátogatott a muzsák csarnokába, de az eset ennél érdekesebb volt. Először is, akár a fejedelmi személyek, ritkán hallgatott végig egy egész darabot. A második felvonás után rendesen elfogyott a türelme hallgatni amit *mások* beszélnek. Pedig szó se volt arról, hogy csak hallgatta. Beleszólt gyakran, még pedig oly hangosan. hogy csaknem az egész nézőtér hallhatta. Csak hogy épen föl nem ugrott a szinpadra mint Zajtay uram a Peleskei nótáriusban. Darab, előadás, jelmezek, diszletek, mindenben talált kivetni valót. „Micsoda kávéházi nyelv, kedves öcsém! Pázmány Péter megfordulhatna a sirjában! Kevesebb álpáthosz, szólott rá más alkalommal egy erősen deklamáló szinészre. Nem is tudom tudom miuek jöttem ide, ezt a vásári komédiát hallgatni. Én, aki az ötvenes énekben a Nemzeti szinházba jártam, s hallottam Laberfalvi Rózától Tóth Kálmán versét szavalni:

Nem tudom én melyik volt szebb
Melyik dicsőbb, melyik nagyobb

most ezeket a ripacsokat hallgassam?!

Valamelyik kuruc darabban sok kifogása volt a magyar vitézi öltözetek ellen. Micsoda csizmát huztak fel ezek a komédiások!! Aztán Rákóczy vitézei toborzót táncoltak, nem ilyen német kalamajkát. Ez a magyar tánc?! — Pojácák ezek öcsém, nem szinészek. — Hallotta, hogy a Jánosvitézben szinésznő játsza János vitézt? Trikós szerepet csináltak Petőfi tündérmeséjéből!! Hát nem szentségtörés ez? Nincs a mostani szinészek előtt semmi szent, még Petőfi se!! A tilinkós nóta azonban mégis nagyon megtetszett az öregnek, sőt azt mondogatta, hogy ő hallotta azt a hatvanas években Debrecenben. Onnan lopta ez a muzsikus, hogy is tudott volna ilyen szép nótát magától megkomponálni. El is kellett az öregnek sokszor énekelnünk vacsora után pipa szó mellett, hogy:

Én vagyok a bojtár gyerek
Napszám után éldegélek
Napsütött viz az italom
Hideg föld a derekaljom . . .

Mire a közjátékot is elfuttuk neki, kicsordult a könnye.

Egyszer Marton Manó valamelyik kis darabját adták, melyben egy vasuti bakter el panaszolja, hogy szalonnán, krumplin kell élnie. „Talán fácánon meg fogason akar élni?! Normáliskolát végzett és ugy akar élni mint én, aki, tizenhat esztendeig tanultam, mig kenyérhez jutottam. Hogyne vadulna el a nép, mikor ilyeneket hall! Nem a nemzet napszámosai az ilyen szinészek öcsém, hanem a nép bolonditói.

Ilyen körülmények között ugyebár nem csuda, hogy a közönség figyelme is megoszlott a szinpad és az öreg magyar pap páholya között, ki mint egy Zajtay István redivivus nézte, ha nem is *végig*, mi történik a világot jelentő deszkákon.

Viola.

* Az Isten áldja meg kedves öcsém, hogy igy mondja. Nem is ábriházai, rontói, gálosházai, ahogy a mai firkászok irják.

** Azt is gyakran mondogatta az öreg: kedves öcsém, kis ember nagy bottal jár!

NESTLÉ-FÉLE GYERMEKLISZT
csecsemők
gyermekek és lábadozók legjobb tápláléka gyomor- és bélbetegségek után
Mindenkor kapható.
Próbadobozt és tanulságos orvosi könyvecskét a gyermeknevelésről teljesen dijtalanul küld a Nestlé-féle gyermekliszt társaság. Wien I., Biberstrasse. 38 e.

Május elseje a harctéren.

(*Harctéri napló töredék.*)

Szombat, május hó 1. Az éjjel meglehetős nyugalomban telt el és a szép holdvilágos éjszaka fönséges néma csendjét csak imitt amott zavarta meg egy egy puskadurranás. A lövészárkaink figyelő őrei tüzeltek kisebb orosz járőrökre, melyek a kárpáti őserdő hatalmas fái között jól elrejtett állásainkat iparkodnak kifürkészni. — Vizsgáló szemle utamról éjfél után tértem vissza, a fatörzsekből készült födözékembe, de nem soká pihenhettem, mert már hajnali fél 4-kor felköltött az a föld zápor, mely födözékem mennyezetét alkotó bükkfatörzsek között levő hézagokon át a nyakamba szakadt. Hatalmas ágyudörgésre ébredtünk. Sürü egymásutánban követték egymást a földet és léget egyaránt megrázkódtató dörrenések. Nemcsak a mi nehéz tüzérségünk öblös ágyui, hanem a szomszédságunkban levő német hadtest lövegei is rettenetes módon bömböltek.

Magasan a fejünk fölött, sisteregve, zugva és üvöltve hasitják a szép napsütéses kék kárpáti levegő oceánt, az ellenség állásai felé irányitott nehéz gránátok. A sajátságos és talán leginkább a hortyogáshoz a vagy a korgó gyomorhoz hasonlitható hang irányát követve, szinte látni véljük a rettenetes sebességgel haladó ágyulövedéket. Már messziről hallani ezt a különös hangot, mely mindinkább közeledik felénk. Most a leg erősebb a zugás, tehát e pillanatban a fejünk felett halad át a gránát, majd mindinkább gyengül, mig kb 30—35 másodperc mulva egy tompa dörrenést hallunk, jeléül annak, hogy a májusi üdvözlet megérkezett az oroszokhoz. Vajjon kit? hol? és hogyan talált?

Hajnali fél 4 órától délelőtt 10 ig tartott ez a pokoli hangverseny. Puhitjuk az oroszok állásait, mert mint hirlik nemsokára támadásba fogunk átmenni. Még le sem rázhattam magamról a sok földet és szemetet, a mikor megszólalt fedezékem ajtaja előtt a zászlóaljnak érces hangu dalárdája . . . Magasan repül a daru szépen szól !...! Egymást követték a szebbnél-szebb bánatos és vig magyar nóták. Éljenzéssel fogadtak a derék fiuk a mikor kiléptem kis faházamból és vezetőjük, a zászlóalj egyik derék törzsőrmestere, egyszerü keresetlen szavakkal köszöntött fel az egész zászlóalj legénysége nevében e szép május elsejének reggelén.

Köny csillogott mindnyájunk szemeiben a mikor kezet szoritottam derék harcosaimmal, nekik is boldogabb és békésebb májust kivánva. Kis házam környéke zöld galyakkal és virágokkal volt földiszitve, a reggeli májusi szellő pedig felülről a hegyormokról és alulról a völgyből a magyar daloknak bánatos melódiáit hozta felénk. Nem messze alattam a hegy oldalon van az ezredparancsnokság szép tágas hajléka a hol az utászok és szakácsok egyesitett dalárdája énekelt valóban müvészi módon. Az ezredparancsnokság környékét igazán pazarul diszitették föl derék honvédjeink cseresznye fa virággal és kárpáti ibolyával. Még azt a müvészies hatalmas hintaszéket is telis-tele rakták virággal, melyet mogyorófából készitettek meglepetésül az utászok szeretett ezredparancsnokuknak.

Az ünnepi hangulat átterjedt a lövészárkokra is, ugy, hogy a szép zöld kárpáti bércek, az egész hosszu vonalon magyar honvédek énekeit visszhangozták. Kitörő lelkesedéssel hangzottak föl az Isten áld meg a magyart! . . . fönséges és méla bus akkordjai. Eget és földet megremegtető ágyudörgés közepette szállott föl a fohász, a ragyogó májusi égbolt azurkék végtelenségébe. Fönt a magasban a levegő oceánban éppen egy repülő gépünk berregett, számos apró fehér füst gomolyogtól körülvéve, melyek az orosz schrapnelek robbanásai helyeit jelezték. A szép világos zöld lombok közzé mélyen behatoltak a tavaszi napnak aranyos sugarai és megvilágitották a virágokkal gazdagon teleszórt üde zöld bársonyos gyepet. A tündéri fénnyel megvilágitott zöld lombok közül az énekes madarak kedves csicsergése hallatszott.

Előttem egy megriadt őzike vágtatott karcsu lábaival föl a hegynek, pedig arra felé bajosan fog menekülhetni szegény, mert lövészárkaink és dróthálóink egy összefüggő vonalat alkotnak sok-sok kilométeren keresztül. A szemekben köny csillogott, a szivek hevesebben dobogtak és a lelkek mélyéből titkos vágyak szállottak az ég felé! . . . Hiszen május van! . . . és oly szép a május! Mindenkinek a gondolata hazaszállott e pillanatban a családjához — otthonához!

Első utam engem is bevezetett a mi szeretett ezredparancsnokunkhoz, hogy zászlóaljan nevében sok szerencsét kivánjak a világháboru első májusához. Majd pedig fölmentem a lövészárkokba, hogy derék tisztjeimnek is boldog és szerencsés májust köszönthessek. — Itt fönnt is a leglelkesebb hangulatot találtam. — Miután a legelső vonalban levő embereknek a lövészárkot elhagyniok nem volt szabad, hát ugy segitettek magukon, hogy levélbe foglalták össze érzelmeiket és ugy juttatták el századparancsnokaikhoz — Az egyik századparancsnokom hajnali 3 órakor kapott egy ilyen irásbeli üdvözletet, melynek tartalmát már csak azért is megörökitem naplómban, mert igazán megható módon jellemzi azt a meleg bajtársi viszonyt, mely a harctéren a tiszt és legénység között fennáll. A levél igy hangzott:

„Tisztelt Századparancsnok Urunk!

A háboru minden borzalmai sem tudtak bennünket oly lehangolttá tenni, hogy e nagy ünnepet, itt ezen élet-halál közti helyen csak rövid pillanatra is meg ne üljük, különösen pedig akkor, a mikor a mi szeretett Századparancsnok Urunk szive-lelke összeforrt a miénkkel!

Tudjuk! érezzük, hogy a százados Ur atyai szeretettel vesz körül bennünket és mi mint atyánkat tiszteljük és becsüljük! Dokumentálja ezt a kis virágcsokor, melyből 180 gyermekének igaz hü szive tükröződik vissza százados Ur jóságos lelkébe. Midőn pedig kérjük Mindenható Istenünket, hogy adjon százados Urnak és nekünk hü gyermekének lelkierőt, hogy a rettenetes háboru befejezése után több és boldogabb május elsejét megünnepelhessünk, igaz, odaadó szeretünkről, hüségünkről és bátorságunkról biztositja a százados Urat a század legénysége.“

A mikor visszatértem a födözékembe, parancsot adtam legényeimnek, hogy szedjenek össze minden cók-mókot, mert másik födözékbe megyünk. Ugyanis már 48 óra óta vagyunk az első vonalban és teljesitjük a felelősségteljes, testet és lelket kimeritő szolgálatot a lövészárokban, hol minden pillanatban készen kell lenni mindenkinek az ellenség támadásának elháritására. Rendes szokás szerint most 2 napra nyugodalmasabb helyre megyünk mint dandártartalék, hol mégis kissé kipihenhetjük magunkat, hogy azután majd ismét fölváltsuk a legelső vonalban levőket. Igazán jóizüt kellett nevetnem, amikor bolondos legényem Tivadar megvakarta a fejét és igy dörmögött magában: „a kutya fáját neki, hát mégis csak igaz az, hogy május elsején hurcolkodni kell az embernek még a háboruban is!“

Délelőtt valóban szép és lélekemelő ünnepséget ültünk meg az ezredparancsnokság födözéke előtti kis tisztáson. A legujabban adományozott vitézségi érmek ünnepélyes átadását boldog tulajdonosaiknak. E szép ünnepséghez a dandár tartalék nélkülözhető legénysége rendeltetett ki. Már maga a fölvonulás is igen szép volt. A sapkák mellé zöld lombokat és virágokat tüzettem, a menet élén pedig hatalmas nemzeti szinü zászló lobogott „Honvédek előre!“ felirással — melyet még otthonról hoztunk magunkkal. Vig nóta szóval vonultunk föl az ezredparancsnokság födözéke elé.

A kitüntetendők már ott állottak egy hosszu sorban, szembe a csapattal. Lelkes beszéd kiséretében tüzte föl ezredparancsnokunk a kitüntetettek mellére a csillogó érmeket, majd pedig az arcvonal elé hozott ezred zászlóját koszoruzta meg egy szép májusi lombkoszoruval. — Az ágyuk dörögtek — a madarak daloltak — és ami szemeinkben ujra megcsillantak a könnyek, amikor fölcsendült szent imánk: Isten áldd meg a magyart . . . A csapat elvonult, mi pedig tisztek ott maradtunk még egy barátságos félórára — a pompás villásreggelinél, mellyel gavallér ezredparancsnokunk bennünket megvendégelt.

A május tiszteletére ma különösen gazdag ajándékokat kaptunk napi illetményeink fejében. Pezsgőt, finom borokat, sört, cigarettát, szivart, Kugler cukrot, friss cipót, szalonnát, gyufát, gyertyát, noteszt, ceruzát, zseblámpa telepet, stb stb.

Nem csoda tohát ha este valóságos zsurt rendeztünk — ugyancsak a május tiszteletére. Hogyne! hiszen volt miből! Éppen a theánál ültem nehány tisztemmel a mikor fél 10-kor rettenetes puska ropogás indult meg a balszárnyunkra. Több mint egy óra hosszáig tartott ez a pokoli zaj, ugy, hogy már meg voltunk győződve róla, hogy az orosz főerő támadta meg állásainkat. Csak ugy süvitettek a lövedékek a fák között. Recsegett, ropogott körülöttünk minden. Nemsokára a tüzérségünk is beleszólt az éjjeli harcba, közbe pedig tisztán ki lehetett venni a drótakadályaink elé elhelyezett aknáink félelmetes explodálását. Valóban különös érzés vesz az emberen erőt a mikor a csaknem teljesen korom sötétségben a fülsiketitő harci lárma közepette várja a további fejleményeket. Egyedül a telefondrót ad ilyenkor fölvilágositást a helyzetről. Fülemhez teszem a kagylót és hallgatom az egész vonalon megindult élénk beszélgetést, miután meggyőződtem róla, hogy a nekem kiutalt védőszakaszt egyáltalában nem támadta meg nagy erő. Valóságos Khaosz egy ilyen harc alatti telefonbeszélgetés. Minden parancsnok a maga hatáskörében intézkedik és persze mindezt hallani lehet a kagylón.

Az egyik csoport erősbbitést kért, a másik sürgősen lőszerpótlást a harmadik pedig a szomszédesoport előtt hallatszó harci zajról kért felvilágositást.

Majd pedig végig szaladnak a pillanatnyi helyzet jelentések is a dróton ugy, hogy minden parancsnok állandóan tájékozva van a helyzetről! Sajnos a hő vágyunk nem teljesedett be, mert bizony csak kisebb orosz erők támadása okozta ezt a rettenetes csete-patét. Amikor a hold fél 11 óra tájban kibujt a sürü fák mögül, már csak elvétve lehetett egy kis puskaropogást hallani, mint mikor a vihar elül de itt-ott azért még hallani a dörgést! Éjfél tájban értesültünk a már oly régen várva-várt jó hirről, hogy a Dunajec vonalától már megindult a támadásunk kelet felé. Nagy örömmel fogadtuk mindnyájan azt az örvendetes eseményt, mert ha sikerül itten tért nyernünk, akkor az oroszok kénytelenek lesznek a Kárpátokból azonnal visszavonulni, nehogy két tüz közé kerüljenek.

Csak adná a jó Isten, hogy sikerüljön ez az akciónk! Sok vért meg lehetne takaritanunk!

---

* **Zsuzsi kisasszony** a Rákóczy-uton 7. sz. alatt Aszódival szembe. Simor Gyula hangszerkészitőnél, Mikor az est mesélni kezd, Nem én lettem hütlen hozzád, Te szőke gyermek. Háborus lemez ujdonságok. Hangszerek hegedük, gramafonok eladása és javitása olcsóárban. Hár különlegességek.

A hősök áldozatkészsége.

Adományok a harctérről a katonák özvegyei és árváinak.

Bátor, vitéz katonáink nemes gondokozását mi sem jellemzi ékesebben, mint az az áldozatkészség, hogy a harctéren adományokat gyüjtenek s hazaküldik az elesettek özvegyei és árvái részére.

Nagy lelkesedés és öntudat kell ahhoz, hogy a harc hevében azoknak a szegény bajtársaknak az özvegyeire és árváira gondolnak, akik a haza védelmében elvéreztek, vagy mint rokkantak, képtelenek további fenntartásukról gondoskodni.

Már több izben megemlékeztünk vitéz katonáink hasonló áldozatkészségéről.

Tegnap ismét két ilyen nagyobb összegü nemeslelkü adomány érkezett Nagyvárad város polgármesteréhez a harctérről. Az alábbi kisérő sorok örök dokumentumai lesznek hős fiaink nemes szivének, hazafias gondolkozásának és annak a fenkölt szellemnek, amely őket áthatja.

Az egyik adományt a József főherceg háziezred 2. zászlóaljának parancsnoka, mint a zászlóalj tisztikarának és legénységének gyüjtését, 2036 korona 28 fillért, küldi az elesett bajtársak özvegyei és árvái részére.

A másik adományt, 800 koronát, szintén a József-ezred III. tartalék zászlóalj 8. századának parancsnoka küldi mint egy még további adománnyal magasabb összegre emelendő alapitványt, a század kötelékéből elesettek özvegyei és árváinak részére.

Az első adományt az ezredparancsnok a következő szép levél kiséretében küldte a polgárnagyhoz:

Feldpost 111., 1915. szept. 7.

Nagys. Polgármester Ur!

Megilletődve ama sok veszteségtől, melyet a vitéz házi ezred ugy a szerb és orosz, valamint az olasz harctéren szenvedett, bátorkodom igen tisztelt Polgármester ur jóakaratát pár percre igénybe venni,

Messze hadkiegészitési területünktől egyrészt mélyen bent orosz földön, másrészt a Monarchia határán legujabb ellenségünk ellen védekezve, részvételjes szivvel gondol az ezred tisztikara és legénysége ama hős bajtársak sajnálatraméltó s segitségre szoruló özvegyeire s árváira, kik számos ellenségeinkkel való harcokban Hazánkért s drága szülőföldünkért küzdve a becsület mezején estek el.

Minden, még a legkisebb adomány is a legtöbb esetben igen sokat segit ezen szegény teremtések sorsán; hálával telt szivvel fogadják ők és szorult helyzetükben legalább egy időre kisegiti őket.

Ön a parancsnoklásom alatt álló 2. zászlóaljban, kik itt fent Oroszországban küzdenek és hősies magatartásuk miatt felsőbb helyről már többszörös dicséretben részesültek, gyüjtést rendeztem, mely 2036 korona 28 fillér, azaz. Kettőezerharminchat korona 28 fillért eredményezett.

A legnagyobb örömmel és készséggel ajánlotta fel az ezred minden tagja csekély adományát ezen nemes célra.

Egyuttal felhivást intézek egy ezred hadkiegészitő parancsnokságához, valamint a másik 2. zászlóaljhoz, kik az olasz harctéren gonoszlelkü ellenségünk megsemmisitésében tevékeny részt vesznek s igy szintén nagymértékben hozzájárulnak régi hirnevünk öregbitéséhez, hogy hasonló gyüjtést rendeznek.

Szerény kérésem tehát az volna, miszerint Nagyságod vállalkozásomat pártolni s előmozditani, Nagyvárad közönségével megismertetni kegyeskedjék s én meg vagyok győződve, hogy igen sok nemes szivfog találtatni, kik kész örömmel csatlakoznak ezen mozgalomhoz.

Végül bátorkodom közölni Nagyságoddal, hogy a gyüjtött összeget a polgármesteri hivatalhoz küldjük, azon alázatos kéréssel, hogy az rendelkezési céljának megfelelően kezeltessék. A továbbiakat t. i. az összeg elhelyezését s a beérkező adományok hozzácsatolása után gyümölcsöztetését s majdani felhasználását Ngod böles belátására bizom.

Remélem, hogy Nagyságod csekély kérésemet nem veszi rosz néven, hiszen csak a fent kifejtett nemes cél inditott arra is, hogy Ngodnak szives fáradságért köszönetemet fejezzem ki.

Kiváló tisztelettel:

Heydendorfi Condrád Gyula,
ezredes, ezredparancsnok.

A második adományt *Ulferth* József tartalékos főhadnagy, nagyváradi kataszteri mérnök, lapunk volt munkatársa küldte az alapitólevél-tervezettel együtt, a következő levél kiséretében:

Nagyságos Polgármester Ur!

Mellékelt alapitólevelet, a hozzá csatolt részleges alapitási jegyzékkel, azon kérelemmel származtatom át, miszerint annak kezelését elfogadni méltóztassék.

Tekintve, hogy az alapitvány összeg 1200 korona a tisztek és legénység közadakozásából gyülik össze, 800 korona egyidejüleg azon kérelemmel küldetik be, miszerint az ideiglenesen s az október hó első felében beküldendő 400 koronával véglegesen gyümölcsöztetően elhelyezni kegyeskedjék.

Ugy az alapitványról az érdekeltek is tudomással birjanak, kérjük az alapitólevélnek egy nagyváradi és gyulai lapban való megjegyzés nélküli rövid közzétételét.

Állomáshely, 1915 szept. 12.

Ulferth József,
főhadnagy.

A mellékelt alapitó levél a következő:

Alapitó-levél.

A cs. és kir. 37. gyalogezred III. tartalékzászlóalj 8. századának augusztus 18-án tényleg táborban levő tisztikara és legénysége a közöttük fennálló bajtársi szeretetet kivánván hosszu időre biztositani, szeretett századparancsnokukról elnevezett „Ulferth“ alapitványt létesit, a következő feltételek mellett:

Az alapitvány tőkéjéül szolgáló összeg a tisztikar és legénység adakozása, a részletes kimutatás szerint összesen 1200 korona, azaz Egyezerkettőszáz koronát tesz ki. Kezelésére a nagyváradi polgármesteri hivatal kéretik fel.

A fenti összeg évi kamatja a fenti század kötelékébe tartozó, netán elesettek özvegyeinek és árváinak, esetleg rokkantjainak, ilyenek nemlétezése esetén az arra szoruló legénység segélyezésére fog szolgálni. Megjegyezvén, hogy egy személy részére 10 koronán aluli segélyek nem nyujtandók.

A segélyezés kiutalása a békekötés utáni Karácsony ünnepén veszi kezdetét s minden év Karácsony ünnepén a nagyváradi polgármesterhez intézett kérvény (egyszerü levél alakjában) ellenében, annak határozata alapján fog eszközöltetni, megjegyezvén, hogy határozathozatalnál képviseltetési, valamint jelentkezőknek huzamosabb időn keresztül való nem létezése esetén az alapitvány hovaforditása iránti határozat jogát az alulirt tisztikar és pedig: Ulferth József főhadnagy, Vértesi Albert zászlós, dr. Lichtig Jenő, Majtán András, Riedl Erich és Gara Károly hadapródok fenntartják maguknak.

Állomáshely, 1915 aug. 18.

Alapitók:

A cs. és kir. 37. gyalogezred
III. tartalékzászlóaj 8. századának
tisztikara és legénysége.

Az alapitó-levélhez van mellékelve egy kimutatás, amelyben az adakozók névszerint és összeg szerint fel vannak sorolva. Ebből kitünik, hogy a század tisztikarából és legénységéből összesen 229-en járultak az alapitványhoz.

Dr Dayka Endre rendőrkapitány intézkedései a kóbor cigányok ellen

A kóbor cigányok minden időkben kártékony tényezők voltak a közbiztonságra nézve. Csaknem minden cigány pereputty egy-egy tolvajbanda is egyuttal. Különösen a vásárok alkalmával okoznak károkat a közbiztonságra nézve. A mostani országos vásár alkalmával is mintegy 30 kóbor cigányt volt kénytelen a rendőrség összefogdosni, mert majdnem minden lopásban, illetve zsebtolvajlásban a kóbor cigányok játszották a vezetőszerepet.

Ezeknek a tolvajlásoknak a továbbharapódzása végett dr *Dayka* Endre helyettes főkapitány igen gyökeres intézkedéseket szándékozik megteremteni, amelyek bizonyára a többi városokban is követésre fognak találni. Ezeket az intézkedéseket, amelyeket a bünügyi kapitány a központi ügyeletes szolgálatot teljesitő rendőrtisztviselőknek, a város vámfelügyelőségének és az olaszi, illetve váradvelencei pályaudvarok őrkülönitményeinek megküldött, az alábbiakban szószerint közöljük:

Az utóbbi időben a vidékről érkező kóbor cigányok ugy a heti, mint különösen az országos vásárok alkalmával mind gyakrabban követnek el zsebtolvajlásokat és egyéb büncselekményeket. A legutóbbi országos vásár alkalmával mintegy 30 gyanusitott kóbor cigányt voltuk kénytelenek összefogdosni. Garázdálkozásaik megszüntetése céljából a következő präventiv intézkedések megtételét tartom szükségesnek:

1. Minthogy a vidéki kóbor cigányok rendszerint gyalog vagy szekerrel érkeznek a városba: megkeresem a Nagyvárad város vámfelügyelőségét, hogy a vámszemélyzetet cigányok érkezésének megfigyelésére és arra utasitsa, hogy ezeket lehetőleg tartóztassák fel, érkezésökről távbeszélő utján a bünügyi osztály vezetőjét, illetve hivatalos óra után a központi szolgálatot teljesitő tisztviselőt nyomban értesitsék.

2. Felkérem a központi ügyeletes szolgálatot teljesitő tisztviselő urakat, hogy a kóbor cigányok érkezéséről vett értesités után az egyes vámsorompók fekvése szerint lehetőleg váradvelencei vagy olaszi őrkülönitmények olaszi vagy váradvelencei állomási rendőrségek utján azok igazoltatása esetieg előállitása iránt nyomban intézkedjenek és indokolt esetben velök szemben a legszigorubban járjanak el.

3. Felhivom az olaszi és a váradvelencei pályaudvarok rendőrségeit, hogy a vásárokra a vonatokon érkező cigányokat kivétel nélkül szólitsák igazolásra és a legkisebb gyanu esetén nyomban állitsák a bünügyosztályvezető, illetve a központi ügyeletet teljesitő tisztviselő elé.

4. Miután a kóbor cigányok egyrésze a vámsorompók megkerülésével mellékuton szokott a városba bejutni, felkérem Zilahy Antal szolgálatvezető rendőrfelügyelő urat a rendőraltiszteknek és a rendőrlegénységnek oly irányu utasitására, hogy a városban

dogság sugárzott minden arcról. Mert a mi katonánk tette ezt. S aki itthon is bátor az a háboruban csak győzhet.

Milyen kár, hogy nem látta ezt az a négy orosz fogoly, kik egy honvédünkkel jönnek most együtt. A honvéd közbül, jobbján és balján két két orosz. Olyan megszokottan jönnek, mintha nem is álltak volna fegyverrel szemben egymással, mintha nem lövöldöztek volna gyilkos golyót egymás felé. De a háboru is csak addig tart, mig fegyver van a kézben. Utána bibliai felebarátokká lesznek mindannyian az emberek, kik elfelejtik azt a sok bünt, mit egymás ellen, — már több mint egy esztendeje — vétettek.

A háborut a béke váltja fel s még lesz idő, hogy mind a tiz harcban álló nemzet ily bünbánó megértéssel fog haladni a közös uton, mint most ez az öt ember.

A kvéházban kezembe veszek egy Pesti Hirlapot. Az apróhirdetések között olvasom, hogy egy lábadozó tüzéraltiszt házasodni szeretne. „Hős özvegye előnyben".

Hogy kiritt ez a pár szó a többi közül. Egy egyszerü altiszt, ki 13 hónapig harcolt s most betegen itthon pihen, nem kényelmet adó pénzre vágyik, hanem egy hősi halált halt bajtársa özvegyének akar szerető, meleg otthont nyujtani.

Kalapot kell emelnünk a nemes lelkü elhatározás előtt, kalapot a katona előtt.

Mert aki 1915-ben, a panamák és csalások évében nagyobb tiszteletben részesiti a hősök özvegyeit mint a pénzt, az méltó arra, hogy födetlen fővel, tisztelettel álljunk meg előtte.

(*b.*)

Egy kereskedő háziszarkája.

3000 koronán felül lopott a gazdájától.

A razziák eredménye.

— *Saját tudósitónktól.* —

Tegnap számoltunk be a nagyváradi rendőrségnek egy nagyszerü fogásáról, ma ismét egy ujabb sikeres eredményt könyvelhetünk el a rendőrség javára.

Dayka Endre dr rendőrfőkapitányhelyettes az utóbbi időkben meghonositotta az éjszakai razziákat, amelyeket az éjszakai mulatóhelyeken, eldugott koresmákban, stb tartanak meg egy egy rendőrtisztviselő vezetése mellett. Ezeknek a razziáknak nemcsak az a haszna van, hogy a közbiztonságot megtisztitják a különféle kétes exisztenciáktól, hanem igen gyakran, amint az alábbi esetben is, érdekes büntetteknek jutnak nyomára.

A napokban *Erlich* Imre rendőrfogalmazó vezetése mellett tartottak ilyen razziát, amelyben Nagy P. István és Weisz Simon polgárőrök, valamint a detektivek vettek részt a vezetőn kivül. Bejárva az egyes kávéházakat, eljutottak a „Csarnok" kávéházba is. Itt az egyik asztalnál feltünt nekik két 25 év körüli fiatalember, akik félvilági hölgyek társaságában mulattak igen derakasan. Azonnal igazolásra szóllitották fel őket, sőt mivel rendkivül gyanusnak tünt felőttük a mulatozás, felkisértek a társaságot a rendőrségre.

Itt megmotozáskor az egyik alaknál, P. P.-nél több mint ezer koronát találtak. Kérdőre vonták, hogy hol vette ezt a nagy summát. Nagyon tétovázva s rendkivül zavarodottan felelt, hogy a pénzt gazdájától lopta. Ő ugyanis S. és társa kereskedőcégnél van alkalmazva s onnét lopott ki apránként bizonyos összegeket.

A rendőrség még az éj folyamán megindította a nyomozást és felkereste S. kereskedőt. Ez nagy álmélkodással vette tudomásul a lopást, mert ő sohasem vette észre, hogy a pénznek hijja volna. A nyomozás azonban kideritette, hogy a fiu összesen több mint 3000 koronával kárositotta meg a gazdáját. A pénz 200 korona kivételével, amelyet a fiu elmulatott, megkerült.

Hogy a lopás nem jutott a kereskedő tudomására, az különösen azért történt, mert az üzlet házi kezelésben van s maga a kereskedő neje ül a pénztárnál, igy arra nem is forditottak különös gondot.

Igen érdekes volt az a furfang, mellyel a tolvaj a lopásait elkövette, s ezt be is mutatta a nyomozást vezető Dienes detektivnek. A ház udvarán egy óriási akácfa áll. Erre mászott fel éjszakánként, s innen macskaügyességgel kuszott le az üzlethez vezető világitóudvarra. Innen könnyen bejuthatott az üzletbe, s ott a házikasszát nyitotta fel egy általa felfedezett rejtélyes módon. Igy, mikor csak kedve tartotta, huzamos idő óta megdézsmálta a pénztárt anélkül, hogy gazdája egyáltalában észrevette volna. Csakis az éjjeli razziáknak köszönhető a lopás felfedezése.

Érdekes azt is megemlitenünk, hogy a fiu éppen a tegnapi napon akart az üzlet kötelékéből megválni, s falura költözni házasság céljából. De hát a rendőrség nem engedte meg a boldog idill megvalósulását.

Az uj ármegállapitás.

Az egész város területére érvényes.

Nagyvárad város élelmezési ügyosztálya, a kamara javaslata s a miniszter engedélye alapján megállapitotta az élelmiszerek árait.

Amig eddig csak a piacra nézve voltak az árak megállapitva, a mostani árszabás Nagyvárad város egész területére érvényes, tehát a szatócs és egyéb élelmiszer üzletekre is.

Azt hisszük, hogy a hirdetmény végéről csak tévedésből maradt ki, hogy a feljelentések, amennyiben nem a piacon elkövetett tulkövetelést illeti, nem csak a piacon, hanem a rendőrségnél is megtehetők.

Az uj ármegállapitásra vonatkozó hivatalos hirdetmény a következő:

A m. kir. belügyminszter ur 69501/III/1915 számu leiratával megadott felhatalmazás alapján Nagyvárad város törvényhatóságának területére a közélelmezés zavartalanságának biztositásához füződő érdekekből az élelmi cikkek követelhető legmagasabb árait az 1915. évi szeptember hó 20., 21., 22. és 23. napjaira a következőképen állapitom meg:

1 kiló bab száraz 50—54 fill.
1 kiló bab zöld hüvelyes 24 fill.
1 kiló borsó száraz 62 fill.
100 kiló burgonya 12 kor.
1 kiló burgonya 16—18 fill.
1 pár csirke rántanivaló 3—4 kor.
1 pár csirke sütni való 4—5 kor.
1 kiló csirke kopasztott 4 kor.
1 kiló csirke élő sulyban 2·40 kor.
1 kiló csuka (hal) élő 2·40 kor.
100 kiló cukor (süveg) 108 kor.
1 kiló „ „ 1·16 kor.
100 kiló „ (kristály) 1·08 kor.
1 kiló „ „ 1·16 kor.
100 kiló „ (kocka) 112 kor.
1 kiló „ „ 1·20 kor.
100 kiló „ „ 5 kgr. dobozokban 110·50 kor.
1 kiló cukor (kocka) 5 kgr, dobozokban 1·19 kor.
1 kiló dió 80 fill.
1 kiló gomolya 2·40 kor.
1 kiló hagyma (vörös) 52 fill.
1 kiló hagyma (fog) 1·20 kor.
1 kiló harcsa (hal) 2·40—3·20 kor.
1 kiló hus (sertés nyomtaték nélkül) 5·20 kor.
1 kiló hus sertés 20 deka nyomtatékkal 4·90 kor.
1 kiló hus sertés füstölt 6·00 kor.
1 kiló préseletlen tepertő 3·00—4·40 kor.
1 kiló hus (marha I-rendü) 5·00 kor.
1 kiló hus (marha II rendü) 4·80 kor.
1 kiló hus növendék 4·60 kor.
1 kiló hus borju (hátulja) 5·20 kor.
1 kiló hus borju (eleje) 4·80 kor.
1 kiló háj 5·80 kor.
1 kiló kása (köles) 1·10 kor.
1 kiló kenyér fehér főzőlisztből péknél 62 fillér.
1 kiló kenyér fehér főzőlisztből üzletben 64 fillér.
1 kiló kenyér barna péknél 42 fill.
1 kiló kenyér barna üzletben 44 fill.
1 pár kacsa sovány 7—10·00 kor.
1 drb karfiol 30 fill.
1 fej káposzta 16—30 fillér.
1 fej káposzta (vörös) 12—30 fill.
1 drb karalábé 6—10 fill.
1 fej kelkáposzta 10—14 fill.
1 kiló kolbász füstölt 5·60 kor.
1 kiló lencse 64—70 fill.
1 pár liba sovány 12 kor.
1 kiló liba élősulyban 2·80 kor.
1 kiló liba hizott élősulyban 3·20 kor.
1 kiló liba hizott koppasztott 4·00 kor.
1 drb paprika (zöld, nagy) 1—3 fill.
1 kiló pulyka élősulyban 2·40 kor.
1 kiló pulyka koppasztott 2·60 kor.
3 dekás péksütemény 4 fill.
5 dekás vizes zsemlye 4 fill.
1 kiló paradicsom 20 fill.
1 kiló ponty (hal) 1·80—2·40 kor.
1 csomó petrezselyem 8—16 fill.
1 csomó répa 8—16 fill.
1 drb retek (téli) 3 fill.
1 kiló szalonna zsirnak való 5·50 kor.
1 kiló szalonna füstölt, sózott vagy paprikás 5·60 kor.
1 liter szilva magvaváló 14 fill.
1 kiló szőllő csemege 60 fill.
1 drb tojás (egész) 12 fill.
1 drb tojás (törött) 8 fill.
1 kiló turó (tehén) 1·20 kor.
1 kiló turó (juh) 2·70 kor.
1 liter tejfel 1·50 kor.
1 liter tej fölözetlen piacon 32 fill.
1 liter tej fölözetlen házhoz szállitva 34 fill.
1 drb tök, főzni való 10—20 fill.
1 pár tyuk 5—6 kor.
1 drb vadhus (fogoly) 1 kor.
1 drb vadhus (nyul) 3·60 kor.
1 kiló vaj 5·60 kor.
1 kiló zsir (sertés) 5·60 kor.

Az ármegállapitásra vonatkozó határozatom ellen az 1914. évi L. tc. 1. §-ának első bekezdése szerint birtokon kivüli felebbezésnek van helye, a közhirrétételtől számitott 15 nap alatt a kereskedelemügyi miniszterhez.

A felsorolt élelmiszerek árainak ennél magasabban való megszabása az 5600/1914. B. M. számu rendelet 1. §-ába ütköző kihá-

bárhol kóborgó vidéki cigányokat mindenkor szólitsák igazolásra, a nem kellő igazolás, vagy egyébként is a legkisebb gyanu esetén nyomban állitsák a bünügyi osztály vezetője, illetve a központi ügyeletet teljesitő tisztviselő elé.

5. Végül felkérem az összes tisztviselő urakat mindezen intézkedések támogatására.

Nagyvárad, 1915 szeptember 15.

Dr Dayka Endre,
rendőrkapitány.

Szórakoznak az orosz aratók.

Nikolajevics nagyherceg és az orosz foglyok.

Az aratási és a cséplési munkálatok nagy mértékben igénybe vették az ország különböző fogolytáboraiban levő, tulnyomóan orosz hadifoglyokat is.

Kisebb nagyobb csoportokban küldték el őket az egyes földes gazdákhoz és az uradalmakba s ma már a falusi és tanyai nép előtt egészen megszokott dolog a cséplőgép mellett dolgozó orosz s azon sem ütődik meg, ha a földeken jártában egy tengeriföldből egy tányérsipkás, vigyorgó arc tekint ki reá.

Megszokták, már a muszkát, s ha falánkságuk kellő méltánylásra talál, el sem szöknek helyükről. És nagyon kevesen is szöknek meg. Mert a magyar embernek a muszka is vendég, ha mindjárt fogoly is. A vendég pedig nem maradhat éhen. Aki mégis megszökik, azt a honvágy hajtja haza.

S ez elvétve megtörténő dologért nem is róhatjuk meg őket nagyon. Hiszen a mieink is haza vágytak, sőt haza is szöktek, ha megtehették.

Egyébként pedig megbizható, dolgos emberek és mindenre kaphatók. A vadászoknak hajtanak, a falusi lányokat szép, szomoru orosz nótákkal mulattatják s a kalákákon néha meg is forgatják őket. S e mellett testi ügyességüknek is érvényt szereznek szórakozásaikban.

Egyik nemzeti játékuk a bicskával való célbadobálás. Ezzel szórakoztak a mult vasárnap gróf Wenkheim ujkigyósi uradalmának foglyai is. Egy éktelen, szakálas fejet rajzoltak fel a falra s alá irták a nevét orosz ortografiával.

Ebbe dobálták mint egy nyolc lépés távolságról bicskájukat. Lehettek vagy tizen. S ha a süvitő penge eltalálta a célt, megállott benne, nevetve ült ki gazdája arcára az öröm, mert ő most nyert. És vigyorgó arccal sülyeszti zsebébe a krajcárokat, mit vesztes társai fizettek.

Az uradalmi kasznár kissé haragosan közeledett arra. De azért kiváncsian figyelte a muzsikok játékát; mi lehet ott alul az a ciril betüs név?

Hamarosan került egy oroszul tudó ember! S egy orosz megfejtette a titkos talányt!

És az, akinek az arcába, — képzeletben bár — bicskákat hajigáltak, kiben, hogyha megállt a bicska, mosolyogva dörzsölte össze kezét a muzsik, mert nyert rajta

nem volt más, mint Nikolajevics Nikoláj nagyherceg, a minden oroszok fővezére.

Most már a kasznárnak is felderült az arca. S mig az előbb durcáskodott a falrongáló játékért, most ő biztatta őket, hogy játszanak tovább.

Elvégre szivbeli ügyeit mindenki maga intézi! (*b*)

A Vörös-Kereszt októberi vetitő-estéi.

A nagyváradi *Vörös-Kereszt* szolgálatában *Pallay* Lajosné urasszony vezetése alatt álló Jobbkéz egyesület, eddigi áldásos müködésére most készül feltenni a koronát. Az a nemes, hazafias önfeláldozás és gyöngédség, mellyel a Pallay Lajosné vezetése alatt álló hölgyeink a háboru szerencsétlen hős martirjaival szemben viseltettek, most méltó elismerésre talál az által, hogy önfeláldozó müködésüket megörökitik az utókor számára.

Ezek a képek fel fogják tüntetni, hogy a magyar nők legendás hősiessége mindenkor drága kincse volt a nemzetnek.

A Vörös-Kereszt nagy vetitő- és müvészi estélyei, melyek október hó 9., 10. és 11-én lesznek a Katholikus Kör Szent László termében megtartva, mindjobban kidomborodnak; elkészültek már a felvételek is, melyek legalább 100 helyiérdekü képben fogják bemutatni a Vörös-Kereszt Egylet áldásos müködését. A müsor fölötte érdekes és müvészi számának igérkezik Munkácsi Mihály „A tépéscsinálók" cimü képéről mintázott jelenet, melyet városunk előkelő szépségei fognak megszemélyesiteni. A csendes otthon háborus tevékenységét müvésziesen mutatja be ez a kép, melyről Malonyai Dezső a következőket irja:

„Midőn Munkácsy e képet megfestette ezt gondolta: Mikor megharsantak a trombiták nyomban talpra állott minden ép szivü, magabiró ember s mentek a zászló után csatasorba. Apa, fiu, testvér, férj és szerető, mindenki elment s kitudja, visszatérnek-e valaha! Csak az asszonyok és a gyermekek maradtak a faluban meg az öregek kinek karja nem birja már a fegyvert, meg a kuckóba szorult nyomorék és az asszonyok és a gyermekek azt sem tudták ki az özvegy, melyik az árva, össze hordják ami fehér gyolcsuk akad és hosszu, örökké tartó délutánokon azt tépik, halálos mély csöndben, ismeretlen sebekre kötésnek . . . Néha fölrezzen egyik másik, de nem mondja, mire gondolt. Mindnyájan arra gondolnak . . . lélek szorongva várják a hirt és mégis félnek tőle. Lámpát se gyujtanak estenként, hanem ugy üldögélnek együtt szótlanul a sötétben. Végre megjött az első, bokáját furta keresztül a golyó, mankón került haza. Ezután már az is ott ül köröttük s ők mindent meg akarnak tudni tőle. És a béna beszél nekik, a csatáról mesél.

Ott ül az asztalfőn. Szép, daliás, tüzes magyar fiu volt, mikor elment küzdeni a hazáért, sápadt, roskadt, szomoru emberként sántikált vissza. Isten tudja talpra áll e még valaha?

Hanem azért homloka kigyulad és szikrázik a szeme, mikor arról beszél, mit akkor csináltunk és ugy szoritja a szivére a mankóját, mintha a zászló nyele volna . . ."

Most a nagyvilágháboru szomoru idejében ismét aktuálissá válik ez a jelenet: ez most nem a mesteri festmény, hanem a való élet, az áldásos szivü hölgyeink és értünk vérző fiaink munkálkodásának, küzdelmének ábrázolása. E müvészies kép rendezését Fényes Lóránd és Szentléleky Kálmán urak voltak szivesek elvállalni. Az estek programját ezeken kivül több müvészi igazán esemény számbamenő előadás fogja kiegésziteni, amelyek bizton kielégitik a hallgatóság igényeit. A részletes müsort legközelebb egész terjedelmében közölni fogjuk.

MOZAIK.

*

Az ünnep, hat napi munka után a hetedik napon, valami kimondhatatlan, bágyasztó tétlenséggel nehezedik ránk. Az utca során ünnepi köntösben korzózó hölgyek és férfiak arcáról boldog derü sugároz, a nap ragyogóan szép s ha nem ütköznénk minduntalan egy-egy csukaszürke ruhába, talán nem is tudnánk, hogy háboru van. Mert e csillogva tovakigyózó, fel s alá hullámzó tömegben, nem látunk fél kezü, féllábu, bepólyált embereket. Mintha nem akarnák megzavarni látásukkal az ünnep varázsát, — szerényen félrehuzódnak. Csak ha elmegyünk egy kórház előtt, ha csöndes utcákon nyitott ablakból bámulnak az estbe, — zavar fel bennünket egy egy mankónak egyhangu kopogása, vagy egy botra támaszkodó katonának nehézkes járása.

A templomok zsufolásig telve, az orgona szebben soh' sem zengett mint most, nemzeti imánk sohsem szóllott ennyire szivből az egek Urához, mint most. Csak a gyászruha több, sokkal több, mint volt ezelőtt és többet sirnak az emberek, mint valaha. Hisz mindenkinek van reá oka!

És mégis, ha visszamegyünk a sétáló emberáradatba és látjuk a sok-sok egyenruhát, fölenged szivünkben a bánat. Hiszen ezek a mi diesőséges, hős katonáink, kik megvédlek bennünket az orosz áradattól s akik talán nem sokára végig dübörögnek Szentpétervár utcáin. Akiket megtanul rettegni a gyáva talián.

Szerdán, — Kisasszony napja volt — a kora délutáni órákban a villanyos csengetéstől megvadult két ló. Gazdátlanul állottak egy boltajtó előtt, mikor rájuk csengetett a villanyoskocsi vezetője. — A villanyos megállt, egy honvéd hadapród leugrott róla s a vágtató kocsi után vetette magát. Az utca népe lélegzetét visszafojtva leste a hadapród küzdelmét a lovakkal. Félni lehetett, hogy a vadul száguldó lovak szerencsétlenséget idéznek. De végre mégis engedtek a gyeplüt fogó vasmarok szoritásának, a tempó mindig lassubbodott s a kocsi végre megállt.

A hadapród győzött. Mikor egy nagy győzelmi hirt olvasnak fel a közönség előtt, akkor sem zughatott jobban az éljen, mint most s a villamos kocsi utasai kalaplengetve fogadták a bátor katonákat. És bol-

gási cselekménynek fog tekintetni s felje lentés esetén a rendelkezés megszegője ellen a kihágási eljárás meg fog indittatni.

Az emlitett rendelet 4. §-a alapján a kihágás büntetése 15 napig terjedhető elzárás és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetés.

Ez ármegállapitással a piaci forgalomban lábrakapott egyes szertelenségek megszüntetése végett a törvényhatóság régi kivánságának teszek eleget.

Módot és eszközt kivánok nyujtani a város lakosságának, hogy az élelmicikkek árainak magasságához füződő érdekeit megvédhesse. Nem mulaszthatom el azonban, hogy ez alkalommal fel ne hivjam a figyelmet arra a körülményre, miszerint a hatósági ármegállapitásnak előnyei csak akkor lehetnek, ha a város vevőközönsége kivétel nélkül azt maga is betartja, annak betartását éber figyelemmel kiséri s annak áthágásáról, illetve az esetleges visszaélésekről a hatóságnak jelentést tesz.

Tudomására hozom a vevőközönségnek, hogy azon árusitó ellen, aki az előbb felsorolt élelmiszerek árait szeptember 20, 21, 22 23-án az előbb megállapitott árnál magasabb összegben szabja meg, a feljelentést a piacon szolgálatot teljesitő rendőrközegek bármelyikénél megteheti.

Nagyvárad, 1915. évi szept. 18 án.

Lukács Ödön s. k.
polgármester helyettes.

Gyilkosság tárgyalása az esküdtbiróságnál.

Főbenjáró büntett tárgyalását kezdte meg a nagyváradi esküdtbiróság tegnap délelőtt. Burdás György 23 éves oláh legény az egyik vádlott s özv. Csikó Györgyné sz. Vászok Mária a másodrendü vádlott.

A vádirat szerint Csikó Györgyné viszonyt folytatott szolgalegényével, Burdás Györgyel s mikor a férj tetten kapta őket s a szolgát elkergette, a szerelmesek megegyeztek, hogy a férjet elteszik láb alól.

Az asszony pénzt adott a legénynek, ki 12 koronáért puskát szerzett be s egy éjjeli találkozón értesitette a legényt, hogy férje hajnalban szekéren megy Alsókaznacsról Berettyószéplakra. A legény az utmenti árokban várta be Csikó Györgyöt s mikor a szekér mellette elballagott, kiugrott az árokból s hátulról, közvetlen közelből hátba lőtte a szerencsétlen férjet, ki holtan hanyatesett a szekérben, mig a lovak tovább ballagtak. Az eset a mult évi november 17-én történt. A gyilkosság után a tettes elbujdosott s csak napok mulva fogták el a csendőrök.

Kihallgatásakor teljes beismerésben volt, elmondta, hogy viszonya volt az asszonnyal s hogy készült a gyilkosságra. E vallomásból a gyilkosság klasszikus esete domborodik ki, melyre a törvény kötél általi halált szab. Azonban a hosszas fogság alatt a vádlott megváltoztatta védekezését s a tegnapi tárgyaláson tagadott mindent.

Az esküdtbiróság Szőllősy Gyula esküdtszéki elnök vezetése mellett tárgyalta az ügyet, a vádat dr. Szokolay István kir. ügyész képviseli, az I. rendü vádlott védője dr. Papp Károly ügyvéd, a II. rendü vádlotté dr Papp János ügyvédjelölt.

A tegnapi nap az I. rendü vádlott kihallgatásával telt el. A vádlott körmönfontan védekezik, mintha érezné, hogy szorul a kötél a nyaka körül. Ez a vádlott nagyon gavallérosan letagadja még azt is, hogy viszonyt folytatott volna az asszonnyal valaha. Ez a gavaillérvonás annál meglepőbb, mert a vádlott sokkal értelmesebb semhogy ne tudná, hogy ezzel csak magát veszti el, ha az asszonyt megmenti. A tárgyalás folytatása hétfőn lesz s körülbelül nyolc napig tart.

HIREK

* **Miért nem hallgatták meg Belányit?** Lapunk tegnapi számában megemlékeztünk a Belányi-ügyről, felemlitvén, hogy a terhére rótt szén- és sinmegrendeléseket nem csak bejelentette, de azok fedezete is benfoglaltatott a villamosmü költségvetésében, de ezekre nézve Belányi nem igazolhatta magát, mert asztalfiókját elzárták előle s a felügyelő bizottság nem teljesitette azt a kérelmét sem, hogy a felügyelőbizottság előtt, mielőtt itéletet mondanának felette, személyesen előadhassa védelmét. Kapcsolatosan rámutatunk, hogy a polgármester azért ellenezte Belányi meghallgatását, „mert hátha olyasmiket hoznaa fel, amelyek alapján uj vizsgálatot kellene tartani." A polgármester ezen kitételünket kifogásolta. Tény, hogy *szószerint* nem ezt mondta. Az általa mondottak ezen részét annak idején teljesen hüen, azonnali feljegyzések alapján közöltük le s ezt *Kőszeghy* József városi főmérnök is elismerte. Az ülés ezen részéről közölt tudósitásunk pedig szószerint a következő volt:

Dr Adorján Emil csak azért teljesitené a kérelmet, (Belányi meghallgatását) hogy a Belányi és Reichel közötti viszonyt tisztázza. Ő mint jogász inkább késedelmeskedik az itélettel, mig a dolog egészen tisztázva nincs.

Rimler Károly: ez annyit jelent, hogy valaki a felolvasott anyaggal nincs megelégedve, hogy véleményt mondjon. Azt, hogy ide beidézzük, akikről szó van, nem képes megérteni. Amit Belányi beadott, azzal a vád nincs megdöntve. Ha azt kivánják, hogy ezt vagy azt a kérdést tisztázzák, ezt értené, de a meghallgatást veszedelmesnek találná, *mert uj dolgot hozhat fel s akkor uj vizsgálat kell.*

Elismerjük, hogy tegnapi közleményünkben a szavak nem fedik egymást, de a lényeg teljesen ugyanaz.

* **Az Ottokár-hadiárvaházért.** *Szilágyi* Dózsa premontrei r. tanárhoz ujabb adományok folytak be az Ottokár-hadiárvaház javára. Özv. Gedeon Lászlóné 50 koronát adott erre a célra s Varró István főgimnáziumi tanuló gyüjtőivén 16 korona 10 fillér gyült egybe. Adományokat Szilágyi Dózsa és szerkesztőségünk is elfogad s rendeltetési helyére juttat.

* **Ki az adakozó?** Tegnap egy uriember lapunk egyik munkatársának jótékonycélra átadott tiz koronát. Mivel a nevet tartalmazó felirás véletlenül elveszett, felkérjük az adakozót, hogy lapunk szerkesztőségét akár személyesen, akár irásban, vagy telefonon értesiteni sziveskedjék, hogy adományát illetékes helyére juttathassuk. Addig az összeget kiadóhivatalunkban letétbe helyeztük.

* **Margita az elpusztitott falvak felépitéséért.** Biharvármegye területén mindenütt visszhangra talált *Fráter* Barnabás lelkes hangu felhivása, melyet az ellenség által elpusztitott falvak felépitése végett adott ki. A megye területén mindenütt lázasan folyik a gyüjtés munkája. A főszolgabirák szinte versenyeznek a gyüjtésben. Tegnap a margitai járás főszolgabirája *Halász* Elemér dr küldte be ez első gyüjtés eredményét. Rövid pár nap alatt 1113 korona gyült össze a főszolgabiró kezéhez. A beküldött összeg még nem a gyüjtés befejezését jelenti. A gyüjtés még egyre tart s valószinü, hogy ez az összeg meg kétszereződik.

* **Rokkant katonák kiképzése postakezelőkké.** A cs. kir. 37. hadkiegészitő parancsnokság 13840—1915 számu megkeresése alapján közlöm, hogy a m. kir. kereskedelemügyi miniszter ur szándéka oly rokkant katonák részére, kik a háboru következtében egy vagy mindkét alvégtagjukat elvesztették posta és távirda tanfolyamokat létesiteni posta és távirda kezelők, illetőleg segédtisztek kiképzésére. A tanfolyamra való felvételhez megkivántatik a középiskola 4. osztályának elvégzése, valamint a be nem töltött 30 életév. A tanfolyam 3 hónapig valamely posta igazgatóság székhelyén lesz megtartva és ennek elvégzése után egy hat havi ideiglenes próba szolgálat következik. A próba szolgálat, valamint szakvizsgák letétele után a növendékek kezelőkké évi 1100 korona vagy segédtiszttő évi 1400 korona fizetés és szabályszerü lakpénzzel lesznek kinevezve és elérhetik a 3800 koronás fizetési fokozatot. A tanfolyam, valamint 6 havi próba szolgálat alatt ezen egyének a katonai illetmények élvezetében maradnak. Felhivom ennélfogva a város területén tartózkodó rokkant katonákat, hogy erre vonatkozó kérvényeiket az iskolai bizonyitványok kapcsán vagy egyenesen vagy pedig a cs. és kir. 37. hadkiegészitő parancsnokság utján csapattestök póttesténél terjesszék be. Nagyvárad, 1915 szeptember 17. *Elemény* Ferenc, katonaügyi tanácsnok.

* **Matiné Mária-lak javára.** Nagyváradfalván felépitendő Mária-lakra egyremásra érkeznek a szives adományok. Meg mindig sokan vannak, kik nem rótták le ez irányban kötelezettségüket és most sietve igyekeznek ennek eleget tenni és adakoznak e nemes célra. *Polgár* Mariska szinmüvésznőhöz, e mozgalom kezdeményezőjéhez ujabban a következő adományok érkeztek: Jelinek Klára, Mária 10, Jelinek Irma, Manyika 10, Jelinek Mária, Magdolna 10, Vig Manci 20, dr Mihelfy Lajosné 5, özv. Olasz Ákosné 2, Farkasné Szmetka Erzsébet 10, Szmetka L. Ödön 10 koronát. A tegnapi nap folyamán szerkesztőségünk utján adakozott: Harmathy Károlyné 10 korona. Ezen kivül is, hogy a Mária-lak felépitésére irányuló mozgalom minél sikeresebb legyen, mint értesülünk a szintársulat elsőrendü tagjai a jövő vasárnap délelőttjén matinét szándékoznak tartani. A matiné 1 koronás belépőjegyek mellett tartatik meg s annak müvészi szinvonaláról az azon szereplő szinmüvésznők és szinmüvészek fognak gondoskodni. Egyébként a matiné szinhelyéről és annak müsoráról még tájékoztatni fogjuk a közönséget.

* **Temetés.** Tegnap délelőtt nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra özv. *Székely* Lajosnénak, Székely Lajos nagyvárad-ujvárosi kántor-tanitó édesanyjának hült tetemeit. A temetésen nagy közönség jelent meg; testületileg jelentek meg

a helybeli tanitók, a Kath. Népszövetség tagjai, a gyászoló család rokonsága és tisztelői közül sokan. A gyászszertartást dr *Lestyán* Endre plébános végezte segédlettel. A gyászmenet a gyászháztól a Szent László-templomba vonult, ahol requiem volt az elhunyt derék családanya lelkiüdvéért. A koporsót szebbnél-szebb koszoruk boritották. Az elhunytat az ujvárosi központi temetőben helyezték örök nyugalomra. A diszes temetést Germán Károly temetkezési intézete rendezte.

* **Elveszett**. Vilkács Venczel szombaton éjjel 2 órakor a Téglavető utca sarkától a 14. számig elvesztett egy ridikült, melyben 10 korona és 2 arczképesigazolvány volt be csületes megtaláló a Tiszántul kiadó hivatalába adja be, a hol kellő jutalomban részesül.

* **Tánciskola megnyitás.** *Alföldy* László okl. tánctanitó, a Szigligeti-szinház kiváló ballett-mestere, tánciskolát nyit Nagyváradon. A jeles tánc-tanitó az összes divatos tánczokat felvette oktatása körébe, amellett nagy sulyt helyez arra, hogy növendékei a helyes testtartás szabályaival is megösmerkedjenek. Külön csoportokban nyernek a növendékek oktatást koruk szerint. A részletes tájékoztató a következő:

Tisztelettel értesitem az érdekelt köröket, miszerint Nagyváradon, a Sas passage termében, I. emelet, (feljárat Dajkovics fényirda lépcsőháza) tánctanitási tanfolyamot nyitok. A tanfolyam folyó évi szeptember hó 19-én, vasárnap délután 5 órakor veszi kezdetét. Beiratkozásokat elfogadok mától kezdve minden nap délelőtt 9—12-ig és délután 3—7-ig a fent jelzett tanteremben. Ugyanott minden felvilágositással a közönség rendelkezésére állok. Nagyvárad, 1915 szeptember hó. Nagybecsü pártfogását kéri *Alföldy László*, okl. tánctanitó.

* **Kökögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál** használjon kizárólag: Farkas-féle **hurut-szeletkét**. Ára K. — 60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B. Telefon: 13—02.

* **36 éves** róm. kath. vallásu független nő háztartásba teljes jártasággal állást keres magános idősebb urnál, vagy plebánián mint gazdasszony beszél magyarul, németül, tótul esetleg szolid étterembe mint felirónő. Salamon Helén Kassa, Bocskai-körut 120. Ficsere Mihályné leveleivel.

* Három liter **Családi rumot** készithet bárki pár perez alatt a Farkas-féle családi rum-kivonattal. Ára 60 fillér. Családi thea kivonat 10 adag 50 fillér. Kapható Farkas István „Apolló" drogeriájában. Rákóczi-ut 7/B.

* **Hogyha megállnak a vonatok.** Az utasoknál főleg katonaságnál föltétlenül jó szolgálatot teszen konyak, rum, tea, kávé, kakaó tabletták, huskonzervek, páinok, kondenzált tej és tejpor, csokoládé, szardinia, pisztráng, málnaszörp, citromszörp, valódi Domány féle borok, kész kávé mely bármely háztartásban élvezhető 1 kgr. 3 Kor. 60 fill. Kicsinyben süveges, kocka és kristálycukor. Külön halkonzerv üzletem a napokban megnyilik, kapható u. m. Sóshering, osszé, fillé, bismark, rollmopsz, ruszli stb. stb. Télire teavásár megkezdődött. Kapható valódi lengyel gomba élvezet tőle a leves. Maggi leves kocka 10 drb. 45 fillér. 1 üveg Diana sósborszesz 56 fillér. *Vigyázat!* Ezen ajánlat Nagyváradon kizárólag Aszódi Mihály Kossuth utca Sas palota és Rákóczi-ut. Intézeteknek, katonáknak, kórházaknak, gazdaságnak, külön ajánlat. Telefon sz. 635.

* **Családi rum** vaniliával vagy ananász izzel literje K. 3·20. Mindenféle likör essentiák 1 üveg 60 fill. Cognac legkiválóbb minőségben. Tejkivonat 4 literre való K. 1·20. Kapható Farkas István „Apolló" drogeriában Rákóczi-ut. 7/B.

* **Négy polgárit** végzett gépirásban gyakorlott róm. kath. urileány, bármely irodai alkalmazást keres, azonnali belépésre. Cim a kiadóhivatalban.

x **Poloskairtó NOXIN** biztos szer. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákoczy-ut 7/B.

CIPŐ

ujdonságaim megérkeztek!

Reichard Dezső

Rákóczi-ut. Orsolya zárda épület.

Legujabb táviratok.

* * *

A törökök sikeres harcai.

Főhadiszállás jelenti: A Dardanellafronton a helyzet változatlan. Különböző irányba kiküldött csapataink minden alkalommal nyugtalanitják az ellenséget és zsákmánnyal megrakodva térnek vissza meglepő támadásaikról. Tüzérségünk hatással ágyuzta az ellenséget, amely azon fáradozott, hogy árkokat ásson. Több izben szétszórta ágyutüzünk ezeket az ellenséges csapatokat.

A Sed-il Bar-szakaszon tüzérsügünk szept. 16-án a balszárnyon egy ellenséges aknavető körül robbanást okozott.

Flottánk egy része eredménnyel ágyuzta a krimi félsziget egy világitó tornyát, valamint egy gyártelepet. Az ellenség fegyver- és ágyutüzzel válaszolt, de a hajókban nem okozott kárt. Ugyanezen vidéken a félsziget déli része táján hajóink 4 megrakott orosz gőzöst elsülyesztettek.

Irak-front.

Laleb nev Jun vidékén szeptember 12-ére virradó éjjel önkénteseink az ellenséges tábor ellen intéztek meglepő támadást.

Nagy veszteséget okoztak az ellenségnek és sok zsákmányt ejtettek. Másnap ismét támadást intéztek az ellenséges tábor ellen és elüzték onnan az ellenséget, mely 100 halottat hagyott hátra.

Szeptember 16-án Ornától északra leszállásra kényszeritettünk egy ellenséges légi járművet, melynek vezetőjét és kisérőjét elfogtuk, a repülőgépet kijavitották s most mi használjuk. A többi fronton nincs semmi változás. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Enver basa nyilatkozata a helyzetről.

Budapest, szept. 18. (Saját tudósitónktól) A Berliner Tagblatt konstantinápolyi levelezőjének azt mondotta Enver basa:

— Nem hiszem, hogy az olaszok Gallipoli ellen jönnek. Ha mégis jönnek, nem ártanak senkinek; nekünk mindegy. Miklós nagyhercseg részéről a Kaukázusban ujabb offenziva nem várható.

Bulgária óvja gabonakészletét.

Budapest, szeptember 18. (Saját tudósitónktól.) Szófiából jelentik: Az antant akciójával szemben, amely a gabonákat összevásárolni akarja, a kormány tegnap összeiratta az egész gabonakészletet, valamennyi malmot zár alá helyezte, melyek most már a kormánynak őrölnek.

Az angol—francia kölcsön ügye.

Budapest, szeptember 18. (Saját tudósitónktól) A Frankfurter Zeitug jelenti New-Yorkból: Az angol—francia kölcsön ellenzéke növekszik. Az antant főellenzéke között van Bryan is. A legnagyobb magyar egyesület elhatározta, *hogy a kölcsön létrejötte esetén félmillió dollárnyi betétjeit visszaveszi a bankoktól.*

IRODALOM

* * *

Turáni síkon . . .

Turáni síkon suttog a szellő,
Turáni síkon éled a mult.
Bús magyar honvéd bámul a pusztán
Regés időbe, mely rég elfakult.

Hármas halomnak szomorú népe
Ide sír vissza, ide eped,
Ezer évének öröme, bája
Itt röpdös Turánnak röge felett.

Rab magyar hősnek nehéz a szive,
— Libeg előtte a délibáb —
Ábrándok s álmok sivó homokja
Viszi a lelkét odább és odább . . .

Turáni síknak rőt, reves multja
Emléknek édes, emléknek szép.
Rab magyar szivnek jelenje fájó,
Tüske megvérzi, a nyerre csak lép.

Valahol messze várják, úgy várják,
Hogyha a róna bealkonyult;
Turáni síkon zokog a szellő,
Turáni síkon szétfoszlott a mult . . .

Champier István.

SZINHÁZ

* * *

Heti müsor.

Vasárnap délután: Van-e babája?

Vasárnap este; A Kávéházy Konrád. (Bemutató előadás.)

Hétfőn: Kávéházy Konrád.

Kedden: Kávéházy Konrád.

Szerdán: Kávéházy Konrád.

Csütörtökön: Luxemburg grófja. (Sz. Zsigmondy Anna és Tompa Béla fellépte.)

Pénteken: Éjjeli őr. (Bemutató előaoás.)

Szombaton: Éjjeli őr.

Vasárnap délután: Obsitos; este: Vig özvegy. (Sz. Zsigmondy Annával).

—

Sz. Zsigmondy Anna a Liliben.

Sz. Zsigmondy Anna urnő tegnap este lépett fel betegsége után a Liliben, abban a kellemes dallamu operettben, amelyben már annyi fényes sikert aratott. A közönség zsufolásig megtöltötte a szinházat kedvenc primadonnájaának fellépte alkalmával. Zsigmondy tegnap is forró tapsokat kapott bájos alakitásáért. Az ujak közül *Bihary* Sándor játszott, akinek ugy játéka, mint éneke ez alkalommal is elsőrangu volt. A többi szereplők is szokott jól játszottak.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. PAPP KAROLY.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

20950—915. szám.

Hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala felhivja az utazó közönség figyelmét ama körülményre, hogy a m. kir Belügyminister Ur 32000—915 eln. számu körrendelete ével az eddigi utazási igazolványokat hatályon kivül helyezte s igy azokkal

F. HÓ 20-TÓL UTAZNI NEM LEHET.

E most jelzett naptól kezdve az ország ugynevezett hadműveleti területeire teljesen uj igazolványi ürlapok válthatók, amelyekre vonatkozólag a következőket állapitotta meg a Belügyministerium:

Az ország egész területét három zónára osztotta föl.

A legfelsőbb terület, amelyen utazási igazolvány nélkül is akadálytalan lehet utazni, a külső hadműveleti területen kivül eső zóna. A második az ugynevezett külsőhadműveleti terület zónája. amely területhez tartoznak:

Az északi hadműveleti területen: Háromszék, Csik, Udvarhely, Maros Torda vármegyék és Marosvásárhely város; Beszterce-Naszód, Máramaros, Ugocsa, Bereg, Ung vármegyék, Szabolcs vármegyéből a mándoki járás, Zemplén vármegye a sárospataki, tokaji és szerencsi járások kivételével; Sáros vármegye, Abauj-Torna vármegye, a gönczi, szikszói és tornai járás kivételével; Kassa város, Szepes, Liptó, Árva vármegyék, Turóc vármegye a stubnya fürdői járás kivételével, Trencsén vármegye a pulói, illavai és báni járás kivételével; Ausztriában: a Turka, Stari-Sambor, Przemysl Jaroslau kerületi kapitányságok, (bezárólag) mint keleti határvonal; és a Wall, Meseritsch,, Mährisch-Weisskirchen, Troppau, ker. kapitányságok (bezárólag) — mint a nyugati határvonal között fekvő aliciai, morvaországi és sziléziai terület — Oroszlengyelországban: a Visztulától balra fekvő terület Ibra, Korilnice és Radom kerületek kivételével.

A déli hadműveleti területen: Magyarországon: Brassó, Fogaras, Nagy Küküllő, Kis Küküllő, Alsó-Fehér, Szeben, Hunyad vármegyék, Krassó Szörény, Temes, Torontál és Bács-Bodrog vármegyéknek azon járásai, amelyek nem esnek a belső hadműveleti területbe; továbbá Baranya vármegye és Tnmesvár, Zombor, Szabadka és Pécs városok. Horvátszlavonországban Pozsega és Veröce vármegyék; Boszniában Banjaluka, Billac és Travnik kerületek.

A délnyugati hadműveleti területen Ausztriában: Vorarlberg, továbbá Tirolból Landek kerületi kapitányság, Nauders kerület kivételével, azután Reutte, Imst, Innsbruak, Schwaz; Kufstein, Kitzbüchel kerületi kapitányságok és egész Salzburg és Stájerország: — Horvátszlavonországaan Zágráb, Varasd. Bjelovár vármegyék és Zágráb város.

A belső hadműveleti területhez tartoznak Ausztriában: Kelet-Galiciából a Turka, Stary-Sambor, Przemysl és Jaroslay ker. kapitányságoktól keletre fekvő terület és Bukovina. Oroszlengyelországban, a már jelzett három kerület és a Visztulától jobbra fekvő terület. Magyarországon: Ujvidék város; Bács-Bodrog vármegyéből a titeli járás, Torontál vármegyéből az antalfalvai, pancsovai járások és a nagybecskereki járásnak Nagybecskerek városától és a Nagybecskerek—Antalfalva vasutivonaltól délre fekvő része: Pancsova város, Temes vármegyéből a temeskubini, fehértemplomi és verseci járás, valamint Versec és Fehértemlom városok; Krassó-Szörény vármegyéből az ujmoldovai, orsovai, jámi, borovicsi és teregovai járások: valamint a karánsebesi járásnak az a része, amely a Magura, Marga és Pojan Nedjei hegyektől, valamint a teregovai járás határától keletre, illetőleg délkeletre fekszik. Horvátszlavonországban Szerém vármegye; Bosznia—Hercegovinában: Turla, Sarajevó és Mostar kerületek; valamint egész Dalmácia, Fiume város és kerülete: Lika-Kravaba és Modrus Rijeka vármegyék és Ausztriában: Tirolnak a külső hadműveleti területhez nem tartozó részei: továbbá egész Karinthia, Krajna és a Tengermellék.

A külső és belső hadműveleti területekre csakis az uj igazolványi jeggyel lehet utazni s a két hadműveleti terület határvonalának átlépésére is ez igazoló jegyek jogositanak. Válthatók a hivatalos órák tartama alatt a rendőrség I. em. 18. sz. szobájában.

Nagyvárad, 1915. szeptember 18-án.

Rendőrfőkapitányság.

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.

25708—1915 szám.

Hirdetmény.

A nagyváradi honvédkiegészitő parancsnokság 3064—1915 sz. megkeresése folytán közhirré teszem, hogy azon magyar honos katonatisztek, zászlósok és tiszthelyettesek valamint legénységi állományu egyének számára — a Horvát Szlavon országokban illetékesek kivételével — a kik a haza védelmében a harctéren megsebesültek és ennek következtében csonkulást, vagy bénulást szenvedtek, a minek következtében eddigi életpályájukat meg kell változtatniok, a folyó hó folyamán Budapesten a kereskedelmi ismeretek elsajátitása céljából egy 4 és egy 10 hónapos kereskedelmi tanfolyam fog megnyilni.

A tanfolyamba való felvételre vonatkozó feltételek s minden szükséges tudnivalóra a városi tanács katonai ügyosztálya (II. em. 31. sz. szoba) ad felvilágositást, illetve ezen tanfolyamokra való jelentkezés ott történik.

Megjegyzem, hogy a háboruban csonkult és bénult hivatásbeli és tartalékos tisztek, zászlósok és tiszthelyettesek minden külön előtanulmányi igazolás nélkül és minden külön felvételi vagy különbözeti vizsgálat nélkül jelentkezhetnek felvételre a kereskedelmi főiskolákra, a melyeknek tanulmányi ideje két évre terjed. Ilyen kereskedelmi főiskolák: 1. a budapesti kereskedelmi akadémia, 2. a kolozsvári kereskedelmi akadémia, 3. a budapesti keleti kereskedelmi akadémia, 4 a fiumei kiviteli akadémia. A föntnevezett hallgatók ezen főiskolában is tandijmentességet fognak élvezni.

Nagyvárad, 1915 szept. hó 7.

Eleméry Ferenc,
katonaügyi tanácsnok.

---

x Kiadó lakások. Ősi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

x Kiadó lakások. Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.

27021—1915 szám.

Hirdetmény.

A temesvári cs. és kir katonai parancsnokságnak M. A. 31139/1915 számu átirata szerint a hadügyminitériumnak tudomására jutott, hogy sok község a nekik az előirt feltételek alatt átengedett hadifoglyokat magán feleknek azaz nagyföldbirtokosoknak, nagyobb birtokosoknak, vagy bérlőknek átadja, illetve a valóságban azokat eredetileg azok számára igényelte. Mig a „feltételek“ értelmében a községek részére engedélyezett hadifoglyok normális dologi kiadásai egészükben a hadikincstártól fedeztetnek, addig a magán felek részére érvényes szerződési minta értelmében azok a munkaadók által fedezendők s igy a hadikincstár érdekei érzékenyen károsittatnak.

A hadifoglyoknak a községek részére ily különösen kedvező feltételek alatt való átengedése azon szempontból történt, hogy első sorban a kis paraszt földbirtokosok részére munkaerőket a behivott családtagok részbeni kárpótlásául nyujtson, de semmi esetre sem forog fenn azon szándék, hogy nagyföldbirtokosoknak, nagyobb birtokosoknak és bérlőknek államköltségen dijtalanul földmunkások rendelkezésére bocsájtassanak.

Miután ilyen esetek még majdnem minden nap ismétlődnek, a katonai parancsnokság indittatva érzi magát arról gondoskodni, hogy ezen visszaélés egyszer s mindenkorra beszüntessék, oly módon, hogy adott esetben hadifoglyok igénylését egyszerüen megtagadja és a hadügyministernek jelentést tesz.

Mindamellett a hadifoglyok kiszolgáltatása továbbra is folyamatban marad, miért is a kérelmezők az őszi munkákra kérelmeiket a pozsonyi I. számu cs. és kir. katonai parancsnoksághoz már most adják be, hogy a hadifoglyok a kivánt határidőre idejekorán kiszolgáltathatók is legyenek.

Minden megkeresés kivétel nélkül sürgönyileg a beérkezés sorrendje szerint lesz elintézve, minden erre vonatkozó sürgetés felesleges és céltalan. A kérelmezők tartózkodjanak tehát attól mivel azáltal a normális ügymenet megkárositatik és más megkeresések elintézés hiábavaló módon késleltetetik.

Nagyvárad, 1915. szeptember 14.

Eleméry Ferencz
katonaügyi tanácsnok.

Nagyvárad város

VILLAMOS MÜVE

Iroda és raktár: NAGYVARAD, Vár-tér 1.

Értesitjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelés ráfizetés nélkül házhoz szállitjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világitási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillarok,

izlámpák

Állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

½ lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Ifjant László-nyomda részvénytársaság, Nagyváradon.